

NORGES HØYESTERETT

D O M

avsagt 26. august 2025 av Høyesterett i avdeling med

dommer Aage Thor Falkanger
dommer Per Erik Bergsjø
dommer Kine Steinsvik
dommer Are Stenvik
dommer Tonje Vang

HR-2025-1575-A, (sak nr. 25-057639STR-HRET)
Anke over Gulating lagmannsretts dom 21. februar 2025

A

(advokat Maria Hessen Jacobsen)

mot

Påtalemyndigheten

(statsadvokat Trond Høvik)

S T E M M E G I V N I N G

- (1) Dommer **Steinsvik:**
- (2) Saken gjelder straff for å ha satt ut krabbeteiner uten forskriftsmessig fluktåpning og rømningshull. Spørsmålet er om straffebestemmelsen rammer et tilfelle der teinene ikke var satt ut i sjøen for å fangste krabbe, men for å oppbevare kamskjell.
- (3) Politimesteren i Vest utferdiget 30. november 2023 forelegg mot A for overtredelse av havressursloven § 61, jf. § 16 andre ledd, jf. høstingsforskriften § 29 første ledd. Grunnlaget er beskrevet slik:
- «Forut for tirsdag 26. september 2023, i havet ved Litle Svartholmen i Bergen, brukte han to krabbeteiner til å oppbevare kamskjell, til tross for at han i det minste burde forstå at teinene også fungerte som fangstredskaper for krabbe. Teinenes fluktåpninger var på kun 60 mm, og de manglet rømningshull.»
- (4) A vedtok ikke forelegget, og det trådte i stedet for tiltalebeslutning etter straffeprosessloven § 268.
- (5) Hordaland tingrett avsa 19. april 2024 dom med slik domsslutning:
- «1. A, født 00.00.1986, dømmes for overtredelse av havressursloven § 61, jf. § 16 annet ledd, jf. høstingsforskriften § 29 første ledd og ilegges bot stor 12000 – tolv tusen – kroner, subsidiært 12 dager fengsel.
2. A, født 00.00.1986, dømmes til å tåle inndragning av 2 – to – stykk krabbeteiner til fordel for staten, jf. havressursloven § 65.
3. A, født 00.00.1986, erstatter sakens kostnader med 3000 – tretusen – kroner.»
- (6) A anket til lagmannsretten over bevisbedømmelsen, lovanvendelsen og saksbehandlingen. Anken over lovanvendelsen ble henvist til ankeforhandling. Ved Gulating lagmannsretts dom 21. februar 2025 ble anken forkastet. A ble også dømt til å betale 3 000 kroner i sakskostnader for lagmannsretten.
- (7) A har anket til Høyesterett over lovanvendelsen under skyldspørsmålet. Han gjør gjeldende at teinene ikke var satt ut til fangst av krabbe, og at han derfor ikke har handlet i strid med høstingsforskriften § 29. Subsidiært anfører A at han må frifinnes på grunn av aktsom rettsvillfarelse, og atter subsidiært fordi forholdet ikke kan anses rettsstridig.
- (8) *Påtalemyndigheten* gjør gjeldende at lagmannsretten korrekt har lagt til grunn at As bruk av krabbeteiner til oppbevaring av kamskjell i sjøen, innebærer en straffbar overtredelse av påbudet om fluktåpninger og rømningshull i høstingsforskriften § 29 første og tredje ledd. Bestemmelsen krever ikke at teinene var satt ut i den hensikt å fangste krabbe.

Mitt syn på saken

Saksforholdet og rettslige utgangspunkter

- (9) Lovanvendelsen skal prøves på grunnlag av det saksforholdet tingretten har funnet bevist. Tingretten la til grunn at A, på tid og sted som angitt i forelegget, brukte to krabbeteiner til oppbevaring av kamskjell i sjøen. Teinene manglet rømningshull, og de hadde fluktåpninger på 60 mm i diameter, som er mindre enn kravet i høstingsforskriften. De var plassert på sandbunn på om lag fire meters dyp, der det erfaringsmessig er lite eller ingen krabber, og de inneholdt ikke agn.
- (10) En fluktåpning er en permanent åpning i teinen som skal sikre at mindre individer kommer ut. Kravet til fluktåpninger i krabbeteiner er særlig begrunnet i hensynet til vern av hummerbestanden. Rømningshull er åpninger i teinen som er lukket med bomullstråd under høsting. Hullene vil åpne seg hvis teinen blir stående lenge i sjøen ved at tråden da løser seg opp. Levende fangst vil dermed slippe ut dersom teinen går tapt eller etterlates.
- (11) Høstingsforskriften § 29 inneholder påbud om fluktåpninger og rømningshull i teiner. Første ledd første punktum har denne ordlyden:
- «I teiner som er satt ut til fangst av krabbe på kyststrekningen fra grensen mot Sverige til og med statistikkområde 00-38, skal det være minst én sirkelformet fluktåpning med diameter på minst 80 mm på hver side av redskapet.»
- (12) Av tredje ledd fremgår det tilsvarende at teiner «som er satt ut til fangst» av blant annet krabbe, «skal ha rømningshull innmontert» i samsvar med anvisninger i vedlegg til forskriften.
- (13) Spørsmålet i saken er om A kan straffes for å ha overtrådt påbudet i høstingsforskriften § 29 ved å sette ut krabbeteiner – uten forskriftsmessige fluktåpninger og rømningshull – til oppbevaring av kamskjell.
- (14) Forskriftsbestemmelsen er hjemlet i havressursloven § 16 andre ledd. Det følger videre av havressursloven § 61 at forsettlig eller uaktsom overtredelse straffes med bøter eller fengsel i inntil ett år, dersom ikke forholdet kommer inn under strengere straffebestemmelser.

Lovskravet

- (15) Rekkevidden av straffansvaret må fastlegges innenfor rammene av det strafferettslige lovskravet, slik dette kommer til uttrykk i Grunnloven § 96, Den europeiske menneskerettskonvensjon (EMK) artikkel 7 og straffeloven § 14.
- (16) Lovskravet i Grunnloven § 96 innebærer for det første at straff bare kan idømmes av domstolene med hjemmel i lovvedtak truffet av Stortinget. Kravet til hjemmel i formell lov er likevel ikke til hinder for at den straffebelagte handlingsnormen er fastsatt i forskrift med hjemmel i lov, så lenge straffetrusselen fremgår av loven selv.
- (17) Både Grunnloven § 96 og EMK artikkel 7 krever videre at en straffebestemmelse må være så klart utformet at det i de fleste tilfeller ikke vil være tvil om en handling rammes av

regelen, og at det er mulig å forutse at straff kan bli konsekvensen, jf. HR-2024-1107-A *karantenehotell* avsnitt 80 videre henvisninger.

- (18) Det nærmere innholdet i klarhetskravet er oppsummert slik i HR-2020-2019-A *mobiltelefon* avsnitt 16 og 17:

«Klarhetskravet innebærer at domstolene ved tolkningen og anvendelsen av straffebestemmelser må påse at straffansvar ikke ilegges utover de situasjoner som selve ordlyden i straffebudet dekker. Manglende støtte i ordlyden avhjelpes ikke av at lovgiver har ønsket å ramme forholdet, eller at forholdet er klart straffverdig. Jeg viser her til avgjørelsene HR-2016-1458-A *Haxi* avsnitt 8 og Rt-2014-238 *Hønsehawk* avsnitt 18, begge med videre henvisninger.

Det er likevel slik at straffebestemmelser må tolkes, og utgangspunktet ved tolkningen er alminnelig juridisk metode. Klarhetskravet i EMK artikkel 7 er ikke til hinder for dette, men kravet innebærer at det endelige tolkningsresultatet må ha tilstrekkelig forankring i selve loven, slik at hensynet til forutberegnelighet ivaretas.

I HR-2019-900-A *Eksportkontroll* avsnitt 32 uttrykkes dette slik at 'innholdet i straffebestemmelser må kunne klargjøres fra sak til sak', men at forutsetningen er at 'bestemmelsens kjerne etter denne tolkningsprosessen forblir den samme'.»

- (19) Lovskravet er altså ikke til hinder for at ordlyden i straffebestemmelser tolkes og presiseres gjennom juridisk metode. Dette er særlig aktuelt i tilfeller der ordlyden selv inneholder skjønnsmessige ord og uttrykk, er semantisk uklar eller for øvrig formulert slik at den åpner for ulike tolkningsalternativer, for eksempel gjennom uklar setningsoppbygging. Rekkevidden av straffansvaret må da klargjøres gjennom tolkningen, men straffansvar forutsetter at tolkningsresultatet har tilstrekkelig forankring i ordlyden. At andre rettskilder kan begrense rekkevidden av ansvaret, reiser ikke problemer i denne sammenhengen.

Gjelder høstingsforskriften § 29 første ledd ved bruk av krabbeteiner til oppbevaring av kamskjell?

- (20) Høstingsforskriften § 29 første ledd, som tiltalen gjelder, inneholder som nevnt påbud om fluktåpninger i teiner. Det er uomstridt at A satte ut teiner som ikke oppfylte kravet om fluktåpninger med en diameter på minst 80 mm. Teinene hadde fluktåpninger, men disse målte bare 60 mm i diameter. At teinene var satt ut på den aktuelle kyststrekningen der påbudet gjelder, er også på det rene.
- (21) Det springende punktet ved tolkningen er derfor om påbudet i § 29 første ledd første punktum gjelder i et tilfelle der teinene ikke ble satt i sjøen for å fangste krabber, men for å oppbevare kamskjell.
- (22) Etter ordlyden i § 29 første ledd første punktum «skal det være» forskriftsmessige fluktåpninger
- «i teiner som er satt ut til fangst av krabbe på kyststrekningen ...».
- (23) Ordlyden tilsier etter en naturlig språklig forståelse at påbudet gjelder teiner som er satt ut med formål om krabbefangst. Jeg viser særlig til preposisjonsuttrykket «til fangst av krabbe».

- (24) Slik den siterte delen av første punktum er formulert, er det nærliggende å lese uttrykket som et vilkår for at påbudet om fluktåpninger skal gjelde, og følgelig – siden formuleringen utgjør en del av gjerningsbeskrivelsen i en straffebestemmelse – som et vilkår for straffansvar.
- (25) Når ordlyden så klart oppstiller et krav om fangstformål, vil en innskrenkning eller bortfortolkning av innskuddet «som er satt ut til fangst av krabbe», slik jeg ser det, utvide området for det straffbare. En slik tolkning må derfor skje innenfor rammene av lovskravet.
- (26) Jeg kan ikke se at ordlyden i § 29 første ledd første punktum inneholder uklare elementer med behov for nærmere presisering gjennom tolkning. Setningsoppbyggingen er etter mitt syn også entydig. I en slik situasjon er det vanskelig å se at det er rom for andre tolkningsalternativer enn det som følger av den naturlige språklige forståelsen.
- (27) As oppbevaring av kamskjell i krabbeteinene dekkes derfor ikke av ordlyden.
- (28) Etter omstendighetene kan en straffebestemmelse måtte ses i sammenheng med andre bestemmelser i loven eller forskriften, jf. HR-2024-1107-A *karantenehotell* avsnitt 86. I hvilken grad konteksten i en situasjon som den foreliggende kunne ha begrunnet en innskrenkende tolkning av en klart formulert straffbarhetsbetingelse, går jeg ikke nærmere inn på. Jeg har verken funnet bestemmelser i havressursloven eller i de øvrige delene av høstingsforskriften som gir tilstrekkelig holdepunkter for noen annen tolkning av § 29 første ledd første punktum, enn den som følger av ordlyden.
- (29) Aktor har vist til havressurslovens formål om blant annet å sikre en bærekraftig forvaltning av de viltlevende marine ressursene. Høstingsforskriften har ikke en egen formålsbestemmelse, men det er klart at også påbudet om fluktåpninger og rømningshull i § 29 har som formål å verne hummerbestanden og dessuten ivareta hensynet til dyrevelferd.
- (30) Jeg er enig med aktor i at disse formålene best ivaretas dersom påbudet i § 29 anses å omfatte enhver bruk av teiner i sjø, uten hensyn til om de er satt ut til fangst eller for andre formål. Hensynet til en effektiv håndhevelse av påbudet tilsier på samme måte at det ikke stilles krav om fangstformål.
- (31) Men slik § 29 første ledd første punktum er formulert, kan ikke formålsbetraktninger eller reelle hensyn etter mitt syn begrunne en tilsidesettelse av det som etter ordlyden er et vilkår for straffansvar. Jeg føyer til at det synes uproblematisk å gi en presis regulering som omfatter enhver bruk av teiner, uavhengig av fangstformål, dersom lovgiver finner en slik regulering ønskelig.
- (32) Jeg konkluderer på denne bakgrunn med at påbudet i høstingsforskriften § 29 første ledd første punktum gjelder bare dersom teinene er satt ut for å fangste krabbe. Tilsvarende gjelder påbudet om rømningshull i § 29 tredje ledd bare der teiner er satt ut til fangst av de arter som denne bestemmelsen nevner.

Konklusjon

(33) Mitt syn på tolkningen av høstingsforskriften § 29 første og tredje ledd leder til at As bruk av krabbeteiner til oppbevaring av kamskjell ikke rammes av straffebestemmelsen.

(34) A skal derfor frifinnes.

(35) Jeg stemmer for denne

D O M :

A, født 00.00.1986, frifinnes.

(36) Dommer **Vang:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.

(37) Dommer **Stenvik:** Likeså.

(38) Dommer **Bergsjø:** Likeså.

(39) Dommer **Falkanger:** Likeså.

(40) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

D O M :

A, født 00.00.1986, frifinnes.